

Základní škola Václava Havla, Poděbrady, Na Valech 45,
okres Nymburk

ZŠ Václava Havla
Poděbrady

PREVENTIVNÍ PROGRAM

Školní rok 2022/2023

Vypracovali: Mgr. Jan Froněk (školní metodik prevence pro 1. st.),

Mgr. Andrea Vávrová (školní metodik prevence pro 2. st.)

Schválil: Mgr. Vlastimil Špinka (ředitel školy), projednáno na ped. radě 26. a 29.8. 2022

Dne: 31.8.2022

OBSAH

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ŠKOLE.....	3
2. STRUČNÁ ANALÝZA SITUACE	4
3. VYMEZENÍ CÍLOVÉ SKUPINY	5
4. CÍLE PROGRAMU	6
5. METODY A FORMY PRÁCE POUŽÍVANÉ K DOSAŽENÍ STANOVENÝCH CÍLŮ.....	12
6. ZAŘAZENÍ TÉMAT PRIMÁRNÍ PREVENCE DO VÝUKY	13
7. AKTIVITA ŠKOLY – specifická a nspecifická primární prevence	15
8. SPOLUPRÁCE S RODIČI.....	17
9. SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI ORGANIZACEMI	17
10. ŠKOLNÍ ŘÁD	18
11. VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ	18
12. ÚKOLY PRO JEDNOTLIVÉ PRACOVNÍKY.....	18
13. ŘEŠENÍ PŘESTUPKŮ	22
14. EVIDENCE.....	22
15. EVALUACE PROGRAMU	22
16. LEGISLATIVA, STRATEGIE, KONCEPCE.....	23
17. PŘÍLOHY	23

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ŠKOLE

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	Základní škola Václava Havla Na Valech 45/II., Poděbrady
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Vlastimil Špinka
Telefon na ředitele	313 105 220
E-mail na ředitele	reditel@zsvaclavahavla.cz

Jméno školního metodika prevence pro 1. stupeň	Mgr. Jan Froněk
Telefon	313 105 250
E-mail	fronek@zsvaclavahavla.cz

Jméno školního metodika prevence pro 2. stupeň	Mgr. Andrea Vávrová
Telefon	313 105 275
E-mail	vavrova@zsvaclavahavla.cz

Jméno výchovného poradce	Mgr. Jolana Břízová
Telefon	313 105 223
E-mail	brizova@zsvaclavahavla.cz

Jméno školního psychologa	Mgr. Pavla Kaňkovská
Telefon	313 105 251
E-mail	kankovska@zsvaclavahavla.cz

Jméno speciálního pedagoga a koordinátora inkluze	Mgr. Magdaléna Veverková
Telefon	313 105 233
E-mail	veverkova@zsvaclavahavla.cz

	Počet tříd	Počet žáků/studentů	Počet ped. pracovníků
ZŠ – I. stupeň	22	571	25
ZŠ - II. stupeň	19	498	36
Celkem pedagogů na škole	61		
Počet asistentů pedagoga	13		

2. STRUČNÁ ANALÝZA SITUACE

Základní škola Václava Havla je zařazena do sítě škol pod číslem IZO 102386251. V právních vztazích vystupuje pod svým jménem a má odpovědnost vyplývající z těchto vztahů. Prvořadým úkolem školy je plnění povinné školní docházky a příprava žáků ke studiu na středních školách. Zabezpečuje rozumovou, mravní, estetickou, pracovní, zdravotní, tělesnou a ekologickou výchovu v souladu se zásadami humanity, demokracie a vlastenectví.

Vyučování probíhá podle ŠVP pro základní školy s názvem „Škola poznání“ třetí přepracované vydání. Tento dokument naplňuje požadavky Rámcového vzdělávacího programu pro základní školy. Důraz je kladen na rozvíjení klíčových kompetencí, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných dovedností v praktickém životě.

Na škole je zřízeno Školní poradenské pracoviště. V týmu pracují jako školní psycholog Mgr. Pavla Kaňkovská, výchovná poradkyně Mgr. Jolana Břízová, metodik prevence pro 1. stupeň Mgr. Jan Froněk, metodička prevence pro 2. stupeň Mgr. Andrea Vávrová a speciální pedagog a koordinátor inkluze Mgr. Magdaléna Veverková. Všichni členové tohoto týmu úzce spolupracují s vedením školy, třídními učiteli i ostatními pedagogickými pracovníky. Se svými dotazy a problémy mohou pracoviště kontaktovat žáci i jejich rodiče osobně (konzultační hodiny uvedeny na webových stránkách a na nástěnce u ředitelny) nebo písemně (kontakty na stránkách školy nebo prostřednictvím schránek důvěry v budově školy).

Ve škole je zřízeno 8 oddělení školní družiny. Škola organizuje zájmové kroužky, kterým jsou pro činnost poskytnuty prostory a vybavení. Zprostředkováváme dětem informace o dalších možnostech využití volného času (akce DDM, sportovních klubů aj.). Náměty žáci získávají i během samotného vyučovacího procesu či projektových dnů. Tyto aktivity vnímáme jako preventivní kroky vedoucí k omezení výskytu drogových závislostí, alkoholismu a kouření, výskytu šikany. Se zmíněnými tématy se žáci setkávají i v průběhu vyučování, a to především prostřednictvím projektových dnů a třídnických hodin.

V bezprostřední blízkosti školy panuje vlídné sociální klima, v posledních letech se zlepšil vzhled okolí školy (rekonstrukce budovy školy, vybudování parku před vchodem do areálu, rekonstrukce sportovního hřiště). I tak se žáci v blízkém okolí setkávají s negativními vlivy, jako je vandalismus, kouření, prodej alkoholu apod. Jako riziková byla vytipována krizová místa v lázeňském parku, prostory u Labe i některá zákoutí ve škole. Ve snaze o udržení bezpečného prostředí spolupracuje škola v této oblasti se státní i městskou policií a orgány sociálně právní ochrany.

Třídními učiteli je poukazováno především na neplnění školních povinností, nesoudržnost kolektivů a vyčleňování jednotlivců, nerespektování autorit, zvyšující se agresivitu a používání vulgarismů mezi žáky či ze strany žáka k učiteli. Závažné jsou i tendence některých žáků k záškoláctví a velké množství zameškaných hodin ve vyučování. V ojedinělých případech se objevují krádeže, tendence šikany žáků na druhém stupni, kouření a užití alkoholu. Tyto jevy je nutné eliminovat, neboť mohou vést zejména ke zhoršení mezilidských vztahů, klimatu ve škole, narušení vztahů v třídním kolektivu a zhoršení prospěchu. Jejich ignorování by mohlo v extrémních případech vést k sociálně patologickým jevům.

3. VYMEZENÍ CÍLOVÉ SKUPINY

Program je zaměřen na všechny žáky 1. - 9. ročníku základní školy se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a nově příchozím žákům – cizincům. Další cílovou skupinou jsou děti s některými typy specifických vývojových poruch chování a s poruchami autistického spektra.

V případě vzdělávání pedagogických pracovníků v dané problematice by mělo být další vzdělávání zaměřeno na celý tým se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace. Vzdělávací aktivity intenzivnější povahy jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovný poradce, metodik prevence, školní psycholog, speciální pedagog.

Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče. Zvláštní pozornost bude věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytují negativní jevy jako šikana nebo výskyt návykových látek a jedů. Individuální pozornost bude také věnována rodičům žáků v případě, že je u těchto žáků zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkoholu a kouření, případně rodičům žáků – agresorů v případech šikany.

Cílová skupina žáci

Cílem působení v oblasti prevence rizikového chování je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku:

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům,
- schopné dělat samostatná (pokud možno správná) rozhodnutí,
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi,
- schopné řešit problémy, případně schopné nalézt pomoc při řešení těchto problémů,

- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám,
- podílející se na tvorbě kvalitního prostředí a životních podmínek.

Cílová skupina rodiče a zákonní zástupci

Součástí preventivní práce školy je dobrá spolupráce s rodiči a zákonnými zástupci žáků. Pro ně nabízí školy následující aktivity:

- internetové stránky školy – každodenní informace z dění ve škole - Informatorium,
- informační schůzky pro žáky budoucího 1. ročníku v rámci předškoláka pro děti – Poradenské centrum předškoláka
- pravidelné třídní schůzky pro rodiče žáků všech ročníků,
- průběžné informace o studijních výsledcích žáků, záměrech a aktivitách školy v elektronické žákovské knížce a elektronické třídní knize,
- individuální schůzky s třídními učiteli,
- individuální konzultace s výchovným poradcem, školním metodikem prevence, školním psychologem a speciálním pedagogem.

Cílová skupina pedagogičtí pracovníci

- v oblasti prevence spolupracuje školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog, speciální pedagog, vedení školy a všichni pedagogičtí pracovníci,
- školní metodik prevence, školní psycholog, speciální pedagog a výchovný poradce mají vypsány konzultační hodiny,
- na aktualizaci informací k preventivní činnosti školy se podílí koordinátor ICT,
- schránku důvěry má na starost školní metodik prevence.

4. CÍLE PROGRAMU

Hlavní cíl:	Hlavním cílem je zajistit a udržovat bezpečné a zdravé prostředí pro výchovu a vzdělávání dětí, práci zaměstnanců a partnerů na naší škole.
Zdůvodnění cíle:	Vytvoření kladného vztahu ke škole a pocitu bezpečí.
Cíl 1:	Vést třídnické hodiny na 1. i 2. stupni efektivně, v možné spolupráci se školním psychologem.
Ukazatele dosažení cíle:	Spolupracující třídní skupiny, zlepšující se sociální vztahy
Zdůvodnění cíle:	Napomáhat při budování kvalitních vztahů v třídních kolektivech, řešit bezprostředně jak případné problémy vzniklé v třídních

	kolektivech samých, tak případné konfliktní vztahy mezi třídami, nebo mezi třídou a pedagogem.
Návaznost na hlavní cíl:	Udržení dosaženého příznivého psychosociálního klimatu školního prostředí.

Cíl 2:	Okamžité a důsledné řešení porušování domluvených pravidel chování dané školním řádem, narušování vyučovací hodiny, poškozování školního majetku a výsledků práce tříd, jakéhokoli projevu šikany, záškoláctví.
Ukazatele dosažení cíle:	Informace v elektronických žákovských knihách, kontrola docházky všemi vyučujícími – zápisy v elektronické třídní knize, analýza zápisů pozdních příchoďů.
Zdůvodnění cíle:	Vytvoření bezpečného prostředí pro všechny účastníky vzdělávání.
Návaznost na hlavní cíl:	Minimalizovat rizika, a to i za použití přiměřené represe.

Cíl 3:	Zapojit se prostřednictvím zástupců tříd ve školním parlamentu do realizace programu třídní samosprávy a třídní kolektivy.
Ukazatele dosažení cíle:	Zápisy ze zasedání školního parlamentu.
Zdůvodnění cíle:	Naučit naše žáky jednat s vedoucími pracovníky, nést odpovědnost za podané návrhy, nést odpovědnost za plnění přijatých úkolů a naučit se spolupracovat v rámci demokratického myšlení.
Návaznost na hlavní cíl:	Dosáhnout vytvoření příznivého psychosociálního klimatu prostřednictvím žákovské sebereflexe a vzájemné spolupráce.

Cíl 4:	Zapojit rodiče do programu prostřednictvím akcí pořádaných školou pro žáky a jejich rodiče. Zajistit schůzky s rodiči, kde budou dostatečně informováni a obeznámeni s riziky, jakým jsou jejich děti vystaveny, a jak jim předcházet, případně je řešit.
Ukazatele dosažení cíle:	Účast rodičů na akcích.
Zdůvodnění cíle:	Spolupráce s rodiči, informovanost rodičů.
Návaznost na hlavní cíl:	Vytváření příznivého psychosociálního klimatu školního prostředí ve spolupráci s rodiči

Cíl 5:	Tolerance, respektování jiných národů, jejich kultury a zvláštností. Žákům cizí národnosti pomáhat ve sžití se s naším prostředím a jeho pochopením.
Ukazatele dosažení cíle:	Individuální rozhovory se žáky a slovní hodnocení dosažených pokroků.
Zdůvodnění cíle:	Integrace žáků – cizinců.
Návaznost na hlavní cíl:	Vést děti ke zdravému způsobu života, k tvorbě kvalitních mezilidských vztahů v přátelské atmosféře a vzájemné pomoci.

Cíl 6:	Prohloubení znalostí žáků v oblasti prevence rizikového chování pomocí besed a přednášek ve třídách.
Ukazatele dosažení cíle:	Hodnocení učiteli přítomnými při realizaci, dotazník pro žáky, pracovní listy.
Zdůvodnění cíle:	Eliminace možných rizikových projevů chování.

Návaznost na hlavní cíl:	Preventivní působení v oblasti zneužívání návykových látek, včetně tabákových výrobků, alkoholu a jedů.
---------------------------------	---

Cíl 7:	Vytvořit nabídku mimoškolních volnočasových aktivit v návaznosti na programy a výuku školy – zajímat se o svět mladých lidí.
Ukazatele dosažení cíle:	Naplněnost jednotlivých zájmových kroužků nabízených naší školou.
Zdůvodnění cíle:	Nabídka efektivního využití volného času.
Návaznost na hlavní cíl:	Eliminovat rizika možných sociálně patologických jevů ve volném čase.

Cíl 8:	Zajistit odborné a průběžné vzdělávání ŠMP, výchovného poradce a ostatních pedagogických pracovníků (dle pokynů MŠMT).
Ukazatele dosažení cíle:	Osvědčení či certifikáty o absolvování daných kurzů, školení, besed.
Zdůvodnění cíle:	Prohloubení a rozšíření kvalifikované práce v oblasti primární prevence.
Návaznost na hlavní cíl:	Dosažení kvalifikovaných pracovníků v oblasti primární prevence.

Konkrétní cíle v tématech primární prevence

Prevence drogových závislostí, alkoholismu, kouření a užívání jedů

Cíle:

- předcházet užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku
- předcházet závislosti na návykových látkách a zdravotním problémům způsobených v důsledku konzumace drog
- podporovat žáky v jejich pozitivních nápadech, potřebách a tvořivosti
- aktivizovat žáky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem prostřednictvím organizování volnočasových aktivit školou

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nekolují mýty o drogách
- žáci mají reálný obraz světa drog, znají negativa užívání omamných návykových látek
- žáci vyhledávají pravidelné zájmy a činnosti ve škole i mimo školu
- škola za spoluúčasti žáků pořádá zábavné akce, pobyty a kurzy v přírodě, exkurze a jiné mimoškolní aktivity
- žáci mají zájem o návštěvy odborníků a diskuze s nimi i s učiteli o dané problematice
- žáci jsou dobře informováni a vědí, na koho se v případě potřeby obrátit, případně využít schránku důvěry

- schránka důvěry je umístěna u vstupu do pavilonu prvního stupně, v prostoru šatních skříněk

Prevence šikany – posilování a rozvoj mezilidských vztahů

Prevence projevů xenofobie, rasismu a antisemitismu

Cíle:

- předcházet šikaně – jejím projevům, stádiím a formám
- předcházet projevům xenofobie, rasismu a antisemitismu
- vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu
- posilovat a rozvíjet zdravé vztahy mezi vrstevníky
- zajistit bezpečnost žáků o přestávkách (dozorem), případně dle možností i skrytých místech školy
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany v souladu s pokyny MŠMT
- šířit pravdivé informace a extremistických organizací, nebezpečných ideologiích, sektách a náboženstvích

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nebudou šikana (neobjevují se pokročilá stadia)
- žáci mají zdravé sebevědomí a pozitivní přístup k ostatním
- žáci samostatně myslí, rozhodují se, otevřeně říkají svůj názor, jsou tolerantní
- žáci mají zájem účastnit se společných akcí třídy, výletů, exkurzí, třídnických hodin, mají zájem a potřebu pospolitosti třídy
- na půdě školy panuje důvěrná a bezpečná atmosféra
- žáci jeví zájem o návštěvy odborníků, jsou ochotni řešit své konflikty dohodou, či pod vedením pedagogických pracovníků, případně využívají schránku důvěry

Prevence rizikového sexuálního chování a závažných virových onemocnění

Prevence sexuálního zneužívání a týrání – sexuální výchova

Cíle:

- předcházet rizikům předčasného sexuálního života – právní odpovědnost, citová nevyzrálost
- posilovat a upevňovat obecně uznávané hodnoty – rodina, mateřství, láska
- předcházet rizikům souvisejících s tělesnými a duševními změnami dospívání, porozumění a péče o své tělo
- předcházet rizikům sexuálního zneužívání dostatečnou a včasnou informovaností žáků

- předkládat témata sexuální výchovy jako přirozenou věc
- podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům

Ukazatele úspěchu:

- žáci lépe rozumí svým citům a tělesným změnám, nestydí se za ně
- žáci dokáží říci NE a umějí ho i přijmout – asertivní jednání
- žáci k otázce sexu zaujímají zodpovědný postoj, znají rizika i pozitiva
- žáci mají kladný postoj k obecně uznávaným hodnotám – rodina, partnerství, mateřství
- žáci mají zájem o návštěvu odborníků, mají zájem diskutovat o problematice i s učiteli

Prevence kriminality a delikvence (dle pokynu MŠMT), právní odpovědnost

Cíle:

- vysvětlit a popsat základní projevy delikvence, kriminality, trestných činů (krádeže, násilí, vandalismus)
- vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů, přestupků (co se děje před, proč, co se děje potom, jak se cítí oběť...)
- podporovat a zapojovat se do projektů realizovaných ve spolupráci s Policií ČR a jinými obrannými složkami (př. Ochrana člověka za mimořádných událostí)
- upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování
- předkládat vhodný vzor společenského chování, dbát na dodržování zákonů

Ukazatele úspěchu:

- žáci jsou si vědomi následků spáchání přestupků a trestného činu
- žáci znají školní řád a jsou srozuměni s důsledky případného porušení
- žáci respektují a znají základní lidská práva a hodnoty společenského chování
- škola má nižší výskyt kriminality

Prevence záškoláctví

Cíle:

- snížit počet zameškaných hodin
- posilovat hodnotu vzdělání
- úzce spolupracovat a komunikovat se zákonnými zástupci

- mít ve škole vypracovaný postup v souladu se školním řádem a pokyny MŠMT na řešení neomluvené školní docházky
- spolupracovat s jinými subjekty na dodržování povinné školní docházky (sociální odbor, Policie)

Ukazatele úspěchu:

- počet zameškaných neomluvených hodin je nízký
- žáci jeví zájem o výuku a jiné školní aktivity
- škola má vypracovaný plán, jak řešit neomluvenou docházku
- škola má dobré vztahy s úřady a jinými subjekty

Zdravý životní styl

Prevence vzniku poruch příjmu potravy

Cíle:

- podporovat zdravý životní styl žáků – životospráva, duševní hygiena, režim dne, stres, mít rád (a) své tělo ...
- seznámit žáky s různými styly života – vrcholový sport, život dívek v modelingu, plastická chirurgie, vegetariánství, život v komunitách...
- předcházet negativním vlivům médií – ideál krásy, odtržení od reality, módní trendy
- předcházet vzniku poruch příjmu potravy – mentální anorexie, bulimie, diety, obezita...
- upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí – environmentální výchova
- naučit žáky poskytnout první pomoc, orientovat se v integrovaném záchranném systému

Ukazatele úspěchu:

- žáci mají zájem o zdravý životní styl – účelně využívají svůj volný čas, vyvíjejí vhodné sportovní aktivity, vyhledávají pohyb, umějí i odpočívat, relaxovat
- žáci dbají o svůj zevnějšek a tělo
- žáci znají negativa i pozitiva různých životních stylů
- žáci mají kladný vztah k přírodě, životnímu prostředí, zajímá je, jak žijí a v čem žijí, vlastními silami pomáhají k ochraně prostředí, v němž žijí (třídí odpady, neznečišťují přírodu, prostředí kolem sebe)
- žáci se aktivně účastní projektu Ochrana člověka za mimořádných událostí – poznávají práci ochranných složek a orientují se v integrovaném záchranném systému

Prevence virtuálních drog – patologického hráčství a závislosti na počítačových hrách

Cíle:

- seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog – TV, PC, Reality show, sociální sítě, výherní automaty, sázení...
- předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog – znečitlivění, ztráta reality, snížení sebekontroly, násilí, závislost, gambling
- podporovat počítačové hry, filmy s kladným obsahem rozvíjející postřeh, vědomosti, soustředění, koordinaci pohybu

Ukazatele úspěchu:

- žáci znají základní pojmy, negativa virtuálních drog
- žáci jsou si vědomi pravidel pro užívání virtuálních drog a znají následky jejich porušování
- žáci nevyhledávají pouze hry s tematikou násilí, zabíjení a dalších kriminálních činů
- žáci jsou varováni před kyberšikanou

5. METODY A FORMY PRÁCE POUŽÍVANÉ K DOSAŽENÍ STANOVENÝCH CÍLŮ

Příklady aktivních metod práce:

- výklad (informace)
- samostatná práce (slohové práce na určená témata, referáty, informace z tisku...)
- besedy
- diskuse
- konzultace se zákonnými zástupci žáků
- sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání – zážitková pedagogika
- párová, skupinová práce ve třídě
- využívání audiovizuálních pořadů
- projektové vyučování
- interaktivní činnosti se třídou
- videoprojekce
- intervenční programy pro třídní kolektiv

- třídnické hodiny
- další vzdělávání pedagogických pracovníků
- zvýšená aktivita vyučujících při dozorech o přestávkách – posílení dozorů u problematických tříd a v problematických prostorách školy
- poradenská činnost – spolupráce s organizacemi a poradenskými zařízeními

6. ZAŘAZENÍ TÉMAT PRIMÁRNÍ PREVENCE DO VÝUKY

1. stupeň

1. ročník Prvouka

Jsem školák – osvojování forem vhodného chování ve třídě, o přestávce

Moje rodina

Péče o zdraví

Osobní bezpečí, krizové situace – bezpečné chování v rizikovém prostředí

2. ročník Prvouka

Jsem školák – vztahy se spolužáky

Cesta do školy – zásady bezpečnosti cestou do školy

Naše tělo – základní hygienické návyky

Předcházení rizikovým situacím v dopravě a dopravních prostředcích

3. ročník Prvouka

Bezpečná cesta do školy – pravidla silničního provozu, městská hromadná doprava

Rodina – role členů rodiny, vztahy, násilí – týrané dítě

Nebezpečná komunikace prostřednictvím elektronických médií

Návykové látky

4. ročník Vlastivěda

Domov – orientace v místě bydliště, naše vlast

Dopravní výchova – cyklista, chodec, dopravní hřiště

Rodina – postavení dětí v rodině, záškoláctví, týrání

Chování lidí a jejich vlastnosti – slušné chování, šikana, vandalismus

Základní formy vlastnictví – násilí, krádeže

Soužití lidí – náboženství

4. ročník Přírodověda

Péče o zdraví – příjem potravy (anorexie, bulimie), návykové látky

Osobní bezpečí a krizové situace

Šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání

5. ročník Přírodověda

Lidské tělo – zdravý životní styl, vliv návykových látek na orgány, tabák, alkohol

Partnerství, osobní bezpečí – účelné způsoby chování v život ohrožujících situacích, ohleduplné chování, bezpečné způsoby sexuálního života, chování v mimořádných situacích

Péče o zdraví – preventivní ochrana zdraví, zdravý jídelníček (anorexie, bulimie), odmítání návykových látek

2. stupeň

6. – 9. ročník Výchova ke zdraví

Zdravý životní styl – životospráva, poruchy příjmu potravy, využití volného času

Návykové látky

Rodina a společnost – vztahy mezi členy rodiny, postavení dítěte v rodině, právní ochrana dětí, syndrom týraného dítěte

Společnost – jedinec a širší sociální prostředí, vliv prostředí na člověka, vztahy mezi lidmi – šikana, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Sexualita

6. – 9. ročník Výchova k občanství

Právní vědomí – právní odpovědnost dětí a mladistvých, záškoláctví, kriminalita, právní aspekty zneužívání návykových látek

Ochrana obyvatelstva za mimořádných situací

8. ročník Přírodopis

Biologie člověka – vliv návykových látek na jedince, fyziologie, biologické účinky drog

9. ročník Chemie

Chemické aspekty návykových látek, rozdělení, způsoby aplikace, nebezpečí zneužívání

6. – 9. ročník Dějepis

Vztah společnosti k drogám v historii

Vývoj společnosti a pohled na lidská práva v minulosti a současnosti

6. – 9. ročník Tělesná výchova

Výchova ke zdravému životnímu stylu, zvyšování odolnosti vůči zátěži

Vliv návykových látek na zdraví a výkonnost člověka – anabolika

7. AKTIVITA ŠKOLY – specifická a nespécifická primární prevence

a) Jednorázové akce

Projekty

Prevence nejčastějších projevů rizikového chování zaznamenaných ve školním roce 2021/2022

Projektový den	Termín	Preventivní téma	Zaznamenané rizikové chování v loňském roce	Počet případů řešených v loňském roce
OSV	2.9. a 5.9.2022	Šikana	Špatné vztahy mezi žáky	16
VDO	25.10.2022	Tabákové výrobky a jejich náhrady	Tabákové výrobky a jejich náhrady	8
MV	16.11.2022	Kyberšina a bezpečnost na internetu, netolismus	Případy využití elektronických prostředků k opakovanému záměrnému psychickému ubližování	2
VEGS	31.1.2023	Záškoláctví	Záškoláctví	3
EnV	21.4.2023	Krizové situace spojené s násilím	Opakované záměrné psychické i fyzické ubližování	8
MultiV	1.6.2023	Extremismu, rasismus a xenofobie	Projevy rasismu a xenofobie	3

Projekty zaměřené na čtenářskou gramotnost

Mezinárodní projekty - e-Twinning, Erasmus+

Kurz dopravní výchovy

Devítky pro pětky – 9. a 5. ročník

Tematické celoškolské projekty

Exkurze a besedy

Besedy s Policií ČR

Úřad práce Nymburk – 8. + 9. ročníky

Městská policie – beseda, exkurze - 1. stupeň

Dopravní hřiště – 4. ročníky

Setkání – Návštěva Speciální základní školy Poděbrady

Kurzy a zájezdy

Jednodenní adaptační kurz – 6. ročníky - Kurzy osobnostní a sociální výchovy

Lyžařský kurz – 7. ročníky

Školy v přírodě – 1. stupeň

Sportovní akce

Školní olympiáda

Turnaj ve vybíjené – 3. – 5. ročník

Zimní výlety na lyže – 7. – 9. ročník

Okresní kolo pohár rozhlasu v atletice – 2. stupeň

Běh starosty města Poděbrady

Turnaj 3 škol v atletice

Sportovní a vědomostní soutěže na okresní a krajské úrovni

Další akce

Vítání prvňáčků

Spolupráce se sdružením Elbkinderland

Valastar

Školní parlament

b) Volnočasové aktivity – zájmové kroužky

KVÍTEČEK

Vyučující: Mgr. Martina Radoňová

Anotace: Hravou formou se děti seznámí se základy hlasové výchovy. Naučí se řadu písní, vyzkouší si veřejné vystoupení.

Ročník: 1. – 2. (po dohodě 3.)

PĚVECKÝ SBOR KVÍTEK

Vyučující: Mgr. Věra Froňková, Mgr. Anna Froňková

Anotace: Žáci pokračují v hudebním vývoji, zdokonalují pěveckou a dechovou techniku.

Seznamují se s písněmi různých zemí, připravují se na vystoupení sboru v Čechách i v zahraničí.

Ročník: 3. – 9.

c) Akce pro veřejnost

Informatorium – každodenní online informace o životě školy (stránky školy, facebook, instagram)

Klub předškolák

Velikonoční Vala

Koncerty Kvítka a Kvítečku

8. SPOLUPRÁCE S RODIČI

Pravidelné informace o prospěchu a chování žáků jsou rodičům podávány na rodičovských schůzkách. Informace ohledně systému vzdělávání, učebních plánů, osnovách, metodách výuky, způsobech hodnocení, pomůckách apod. mohou rodiče přijít diskutovat s našimi pedagogy každé první pondělí v měsíci.

O plánovaných opatřeních jsou rodiče vždy dopředu informováni písemně, popř. telefonicky. Akutní výskyty sociálně patologických jevů řeší škola s rodiči okamžitě, doplňuje je zápisem z jednání a vždy nabídne rodičům vhodné poradenství.

9. SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI ORGANIZACEMI

- Město Poděbrady – zřizovatel
- Pedagogicko-psychologická poradna Nymburk
- Speciálně pedagogické centrum Poděbrady
- OSPOD

- Policie ČR
- Městská policie
- Dům dětí a mládeže
- projekt „Nenech to být“ - internetový systém a mobilní aplikace bojující proti šikaně a vylučování z kolektivu na školách po celé ČR. S podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy přinášíme efektivní způsob odhalování těchto problémů ještě v jejich zárodku. To vše za spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou Brno a Linkou bezpečí.

10. ŠKOLNÍ ŘÁD

- zákaz užívání návykových látek, jejich náhrad, či napodobenin a manipulace s nimi ve škole
- spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí
- oznamovací povinnost podle trestního zákona
- zákaz používání mobilního telefonu během vyučování

11. VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ

- MePo – projekt interního vzdělávání.
- DiPo – projekt interního vzdělávání v oblasti ICT
- DVPP
- účast výchovného poradce a metodika prevence na schůzkách v PPP Nymburk, příp. na dalších vzdělávacích akcích.

12. ÚKOLY PRO JEDNOTLIVÉ PRACOVNÍKY

a) Úkoly vedení školy

- vytvářet podmínky pro tvorbu a realizaci Minimálního preventivního programu,
- vytvářet podmínky pro vzdělávání pracovníků školy v oblasti prevence,
- řešit aktuální problémy související s výskytem sociálně patologických jevů,
- ve spolupráci s třídními učiteli a metodikem prevence řešit přestupky proti Řádu školy, které souvisí se sociálně patologickými jevy,

- zajišťovat informovanost a vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

b) Úkoly školního metodika prevence

- tvorba a realizace preventivního programu školy,
- koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci, záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů (dále jen SPJ),
- metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy,
- koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy,
- monitoring žáků s poruchami chování a problémových žáků,
- zajišťování a předávání odborných informací o problematice SPJ, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy,
- další vzdělávání školního metodika prevence – účast na vzdělávacích akcích (preferenčně seminářů s akreditací MŠMT),
- spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje SPJ u jednotlivých žáků a tříd,
- koordinovat integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

c) Úkoly výchovného poradce

- kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků,
- vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o tyto žáky,
- zajišťovat nebo zprostředkovat diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb (vstupní a průběžné),
- příprava podmínek pro integraci žáků se zdravotním postižením ve škole.

d) Úkoly speciálního pedagoga

- Činnost školního speciálního pedagoga je samostatná poradenská činnost, která není přímou vzdělávací činností školy.
- komplexní službu žákům, jejich rodičům a pedagogům, která vychází ze standardních činností vymezených ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

e) Úkoly školního psychologa

- Činnost školního psychologa je samostatná poradenská činnost, která není přímou součástí vzdělávacího systému školy. Tato služba je určena pro žáky, zákonné zástupce, pedagogy.
- Činnost školního psychologa vychází ze standardních činností vymezených ve vyhlášce 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních a je popsána ve školním řádu.

f) Úkoly třídního učitele

- spolupracovat se školním metodikem prevence i výchovným poradcem,
- sledovat využití volného času žáků,
- nabízet činnost v nepovinných předmětech a zájmových sekcích,
- monitorovat rizikové prostředí žáků,
- individuálně přistupovat k problémovým žákům,
- spolupracovat s rodiči,
- důsledně postihovat šikanu, vandalismus, brutalitu a ostatní sociálně patologické jevy,
- působit na žáky ve smyslu boje proti rasismu, netoleranci a xenofobii prostřednictvím vzdělávacího obsahu jednotlivých předmětů,
- sledovat docházku žáků
- vést třídnické hodiny.

TŘÍDNICKÉ HODINY

Na prvním stupni jsou základem primární prevence vyučovací hodiny, zejména prvouka, přírodověda či vlastivěda, kde má třídní učitel prostor k řešení různých záležitostí týkajících se celé třídy a primární prevence.

Na druhém stupni jsou základem primární prevence vyučovací hodiny, zejména výchova ke zdraví či výchova k občanství, kde má třídní učitel prostor k řešení různých záležitostí

týkajících se celé třídy a primární prevence. V případě, že předmět vyučuje jiný vyučující, je v úzkém kontaktu s třídním učitelem.

Od školního roku 2017/2018 jsou třídnické hodiny zařazeny do projektových dnů, které probíhají 6x do roka a jejich náplní jsou průřezová témata (osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, multikulturní výchova, mediální výchova, výchova v evropských a globálních souvislostech a environmentální výchova). Třídnické hodiny mají ustálenou strukturu, v jednotlivých třídnických hodinách je dán i prostor pro vyjádření žáků a práci třídního učitele s kolektivem dle jeho představ a potřeb, třídní učitelé zvou do hodin i odborníky, pokud potřebují pracovat se třídou na tématech, která jsou v danou situaci ve třídě nutná a potřebná. Na přípravě cílených programů se velmi často podílí i školní psychologka, výchovné poradkyně, školní metodik primární prevence a oslovení odborníci.

Žáci nacvičují komunikaci, učí se vyjadřovat své pocity, poznávají sami sebe, rozeznávají životní hodnoty, učí se bránit manipulativnímu vlivu. Toto vše přispívá ke zlepšení sebepoznání, vztahů mezi žáky a rodiči, k vytvoření dobrého klimatu ve škole a k předcházení rizikovému chování.

Pozornost preventivním tématům věnují všichni učitelé, vychovatelé i asistenti pedagoga. Chování žáků sledujeme, při řešení přestupků dáváme přednost vysvětlování, motivaci apod. Chování žáků a porušování řádu školy řeší převážně třídní učitelé s výchovnou poradkyní, se zástupkyní ředitele, ŠMP a ŠP, v těžším případě s ředitelem školy či s Odborem sociálně právní ochrany dětí. V této cestě chceme pokračovat i v budoucnu.

Každý třídní učitel si na základě svých potřeb a potřeb celé třídy může naplánovat třídnickou hodinu také mimo projektové dny.

g) Všichni pedagogičtí pracovníci

- neustále aktualizovat své poznatky a informace z oblasti prevence,
- v rámci možnosti svého vyučovacího předmětu řešit problematiku SPJ,
- v rámci možnosti svého předmětu zavádět do vyučování prvky etické a právní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu, preventivní výchovy,
- klást důraz na lidská a občanská práva a povinnosti, úctu k lidskému životu, toleranci, respekt k odlišnosti,
- působit na žáky vlastním příkladem,
- neopomíjet a nepřecházet veškeré příznaky a projevy společensky nežádoucích jevů, či rodícího se problému,

- spolupodílet se na řešení výše zmíněných problémů s vedením školy, metodikem prevence a příslušnými institucemi.

13. ŘEŠENÍ PŘESTUPKŮ

Pokud se na škole vyskytnou některé negativní jevy, bude postupováno podle školního řádu, či podle krizového plánu, zpracovaného na základě směrnic MŠMT (Metodické doporučení k primární prevenci, rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28). Postupuje se v souladu s Vyhláškou o ZŠ 291/91 Sb. v platném znění.

Na řešení přestupků se podílejí třídní učitelé, ředitel školy, školní psycholog, výchovný poradce, metodik prevence. Závažné přestupky projednává pedagogická rada.

Řešení přestupku se budou účastnit i zákonní zástupci dítěte, případně další subjekty jako je dětský lékař, policie nebo orgány sociálně právní ochrany dítěte.

14. EVIDENCE

Školní metodik prevence před začátkem každého školního roku sestavuje preventivní program školy. V průběhu školního roku monitoruje oblast rizikového chování (jednotlivé rizikové chování si zapisuje do deníku školního metodika prevence: s popisem konkrétní situace, řešení a prevence), eviduje všechny uskutečněné preventivní aktivity – v online systému evidence preventivních aktivit (SEPA).

15. EVALUACE PROGRAMU

Evaluace je nezbytnou součástí preventivního programu školy. Slouží jako jedno ze základních východisek pro plánování primárně preventivních aktivit pro příští rok. Na konci školního roku se vyhodnocuje stav a aktivity za uplynulý školní rok. Získané závěry jsou podkladem pro aktualizaci aktivit v oblasti prevence. S výsledkem je seznámeno vedení školy, poradenské pracoviště a pedagogický sbor. Vyhodnocení činnosti školního metodika prevence se zasílá koncem školního roku vedení školy.

16. LEGISLATIVA, STRATEGIE, KONCEPCE

1. Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027
2. Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2021
3. Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním pro období 2019 – 2027
4. Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j.: MSMT-21149/2016)
5. Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č. j.: 10 194/2002-14
6. Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy č. j.: 37 014/2005-25
7. Metodický pokyn MŠMT č. j.: 14 423/99-22 k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
8. Vyhláška č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
9. Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
10. Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané č. j. 25 884/2003-24
11. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže a jeho přílohy č. j.: 21291/2010-28
12. Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané č. j.: 25 884/2003-24

17. PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Strategie předcházení šikaně

Školní program proti šikanování je součástí Školního preventivního programu pro školní rok 2022/2023, jehož cílem je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí a co nejdříve odhalit a účinně řešit šikanování.

Základem prevence šikanování a násilí je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky a mezi žáky a učiteli, a to zejména:

- podpora solidarity a tolerance,

- podpora vědomí sounáležitosti,
- vytváření podmínek pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy,
- rozvoj spolupráce mezi dětmi a jejich vzájemného respektu,
- rozvíjení jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

Školní program proti šikanování vychází z Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č. j.: 21291/2010-28 a Metodického pokynu MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č. j.: 21149/2016.

Co je a není šikana?

Ani odborníci se zcela neshodnou na přesné definici pojmu šikana. Jde o pojem z oblasti mezilidských vztahů, nikoli práva. Jako šikana se označuje každé chování, které splňuje tyto znaky:

- je cílené vůči jedinci nebo skupině žáků (oběti),
- jeho záměrem je oběti ohrozit, ponížit či zastrašit,
- je obvykle opakované, často dlouhodobé,
- existuje jedinec, či skupina, jimž přináší prospěch nebo uspokojení (agresori)
- oběť se mu neumí bránit a dlouhodobě trpí.

Šikana a škádlení

Vnitřní rozdíl mezi šikanou a škádlením je veliký. Jestliže svého kamaráda škádlím, tak očekávám, že to bude legrace nejen pro mě, ale i pro něj. Ale když vidím, že to jako legraci nebere, že je zraněný, pak pocítím lítost a omluvím se mu. U šikany je to obráceně. Agresor chce druhému ublížit, chce ho ranit a má z toho radost. Nejenom, že se mu neomluví, ale své chování opakuje a většinou své násilí stupňuje. Rozhodnout, zda se jedná o šikanu a nejde jen o škádlení, je velmi důležité pro první orientaci a především nápravu.

Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti. Škola má povinnost předcházet všem náznakům násilí a šikanování. Šikanování v jakékoli formě a podobě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Samotní pedagogičtí pracovníci nesmí svým jednáním s některými žáky a chováním vůči nim podněcovat zhoršování vztahů směřující k šikanování těchto žáků jejich spolužáky.

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu.

Mezi základní formy šikany patří:

- fyzická agrese, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti),
- verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií),
- smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech nabýt i rysy organizovaného zločinu.

Stádia šikanování

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod.

Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

(Stadia šikanování podle Michala Koláře, 1990, 1996, 1997, 2000 aj)

1 ZMAPOVÁNÍ SITUACE

- Škola respektuje identitu a individualitu každého svého člena, odmítá násilí a zneužití moci v jakékoli podobě a přiznává riziko výskytu šikany.
- Na vytváření bezpečného prostředí a předcházení šikany se podílí celá škola.
- Vedení školy pověřilo jednu osobu z řad pedagogických pracovníků specifickými otázkami v prevenci a řešení šikany, která se v tématu pravidelně vzdělává (metodik prevence pro 2. stupeň).
- Škola má nastavena konkrétní a srozumitelná pravidla v chování ve svém školním řádu.
- Škola má nastaveny důsledky za porušení pravidel u žáků (stanovení ve školním řádě).
- Ve třídách jsou nastavena třídní pravidla, která nenahrazují ani nezdvojují školní řád. Ideální je, pokud se na tvorbě třídních pravidel a na reflexi jejich dodržování podílejí spolu s pedagogem (nejlépe třídním učitelem) do značné míry samotní žáci.
- Škola usiluje o včasné odhalení šikany a za tímto účelem má nastavený funkční systém vzájemné komunikace mezi pedagogy o signálech, výskytu porušení pravidel, nebo jiných rizikových faktorech tak, aby byl pedagog vždy včas informován o tom, jaká atmosféra je v jeho třídě.
- Škola zajistí informovanost všech svých členů o tom, co je a co není šikanování, jak se zachovat ve chvíli, kdy je žák nebo pedagog ohrožován agresory, a kam se může obrátit o pomoc. Žáci, pedagogové i rodiče jsou srozumitelnou formou informováni o tom, na koho se mají obrátit a jak a komu je možné si stěžovat, pokud nejsou spokojeni s postupem pedagoga nebo školy.
- Škola kontinuálně realizuje specifickou primární prevenci rizikového chování (včetně šikany), kterou má popsáno v Minimálním preventivním programu. Účelem je riziku účinně a konkrétně předcházet. Současně má škola popsány postupy řešení krizových situací pro případ, že situace šikany nastala (krizový plán). Na základě svých zkušeností škola tyto plány pravidelně vyhodnocuje a upravuje.

- Škola zajišťuje podporu a rozvoj pedagogů v podobě dalšího vzdělávání; uvádějících učitelů pro začínající pedagogy.
- Škola zajišťuje pravidelnou realizaci třídnických hodin, které by měly žákům poskytnout bezpečný prostor k reflexi vlastní zkušenosti ve škole, kdy mohou mluvit o své spokojenosti ve škole, pocitu bezpečí, vztazích ve škole a ve třídě, učit se efektivně řešit konfliktní situace atd.
- Škola má zmapovanou síť pomoci pro žáky i pedagogy ve svém regionu a navazuje s ní spolupráci (např. pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum, středisko výchovné péče a neziskové organizace, orgán sociálně právní ochrany dětí, krizové centrum, zdravotnická zařízení, Policie ČR případně další odborníci).

2 MOTIVOVÁNÍ PEDAGOGŮ PRO ZMĚNU

Klíčovým momentem je, aby pedagogičtí pracovníci výskyt šikany nejen neodmítali, ale aby ho ani nevnímali jako své osobní selhání. Další fází motivace je důvěra ve Školní program proti šikanování – má smysl ho realizovat, protože povede k prevenci, řešení a odstranění nebo alespoň omezení šikany.

3 SPOLEČNÉ VZDĚLÁVÁNÍ A SUPERVIZE VŠECH PEDAGOGŮ

Na naší škole je zaveden školní projekt interního dalšího vzdělávání pedagogů MePo, který byl inspirován dnem, kdy jsme ho poprvé vyzkoušeli – pondělí, a proto metodický pondělek. Neopakuje se pravidelně, ale bývá zařazován v průběhu školního roku dle aktuální potřeby, nicméně sleduje hlavní myšlenku a tou je cílevědomé rozvíjení profesních dovedností učitele, profesní růst na naší škole a zdokonalovat se ve spolupráci v týmu. Vždy pracujeme ve skupině po čtyřech.

Náměty:

Posílit úroveň vyučovacího procesu, inovace metod, jejich představení i osvojení. Vyučující představí vyučovací hodinu, seznámí ostatní ve skupině s přípravou na hodinu, zařazenými metodami apod. Následně hodinu zhodnotí a společně provedou rozbor – zde se rozvíjí a upevňuje práce v týmu, učitel se profesně rozvíjí na základě konzultací a spolupráce s kolegy. V následujících týdnech se postupně prostrídá celá skupina.

V rámci primární prevence má každý učitel možnost zúčastnit se semináře či školení dle vlastního výběru.

Pro nové kolegy či kolegyně je vždy zvolen uvádějící učitel, který je nápomocný jak v oblasti vzdělávání, tak i v organizačních oblastech.

4 UŽŠÍ REALIZAČNÍ TÝM

Na škole je zřízeno Školní poradenské pracoviště. V týmu pracují jako školní psycholog Mgr. Pavla Kaňkovská, výchovná poradkyně Mgr. Jolana Břízová, metodik prevence pro 1. stupeň Mgr. Jan Froněk, metodička prevence pro 2. stupeň Mgr. Andrea Vávrová a školní speciální pedagog, koordinátor inkluze Mgr. Magdalena Veverková. Všichni členové tohoto týmu úzce spolupracují s vedením školy, třídními učiteli i ostatními pedagogickými pracovníky. Se svými dotazy a problémy mohou pracoviště kontaktovat žáci i jejich rodiče osobně (konzultační hodiny uvedeny na webových stránkách a na nástěnce u ředitelny) nebo písemně (kontakty na stránkách školy nebo prostřednictvím schránek důvěry v budově školy).

Školní poradenské pracoviště je v úzké spolupráci s vedením školy – ředitel školy Mgr. Vlastimil Špinka, zástupce ředitele pro 1. stupeň – Mgr. Dana Havlasová, Mgr. Martina Radoňová a zástupce pro 2. stupeň – Mgr. Jana Seibertová.

5 SPOLEČNÝ POSTUP PŘI ŘEŠENÍ ŠIKANOVÁNÍ

Pro volbu způsobu šetření a řešení šikany je zásadní vyhodnocení závažnosti situace. Škola musí nejprve posoudit a odhadnout závažnost šikany. Po vyhodnocení závažnosti situace a dále v průběhu celého šetření škola musí zvažovat, zda je sama kompetentní šikanu šetřit a řešit, nebo zdali požádá o pomoc zvenčí (např. pedagogicko-psychologickou poradnu, středisko výchovné péče, neziskovou organizaci).

a) Scénář vyšetřování počáteční šikany:

Pracovník, který pozoruje šikanu nebo na ni byl upozorněn, je povinen:

1. Oznamit své podezření vedení školy, školnímu metodikovi prevence, výchovnému poradci, třídnímu učiteli, konzultovat další postup, dohodnout se, kdo povede vyšetřování.
2. Kvalifikovaně odhadnout stadium a formu šikany.
3. vést rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi.
4. Nalézt vhodné svědky.
5. Vyslechnout (individuální rozhovor) co nejvíce nezaujatých svědků – spolužáků, těch, co na šikanu upozornili, důležité věci si zapisovat, je zejména důležité získat odpovědi na následující otázky:
 - Kdo je obětí, popřípadě kolik obětí je?
 - Kdo je agresorem, kolik agresorů je. Kdo z nich je iniciátor, kdo aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem?
 - Co, kdy, kde, a jak dělali agresori obětem?
 - K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?
 - Jak dlouho šikana trvá?
6. Zajištění ochrany oběti.
7. Předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku).
8. Realizace vhodné metody:
 - a) metoda usmíření;
 - b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči)
9. Třídní hodina:
 - a) efekt metody usmíření;
 - b) oznámení potrestání agresorů.
10. Rozhovor s rodiči oběti.
11. Třídní schůzka.
12. Práce s celou třídou.

b) Scénář pro výbuch skupinového násilí při pokročilé šikaně

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;

2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;

4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;

5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);

6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

7. rozhovor s obětí a informátory;

8. nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků;

9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;

10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

D. Náprava

11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

c) Výchovná opatření a další opatření po vyšetření šikany

- svolání „komise“ (vedení školy, výchovný poradce, metodik prevence, třídní učitel, případně další učitelé) – ta situaci posoudí, navrhne postup vůči oběti, agresorovi i třídě,
- pozvat k jednání rodiče agresorů – seznámit se situací, sdělit navrhovaná opatření, požádat o spolupráci,
- pozvat rodiče obětí – sdělit výsledky šetření, domluvit se na opatřeních, navrhnout řešení (terapie, organizační opatření,...),
- pracovat s agresorem, případně zprostředkování péče např. v PPP, SVP, u jiných odborníků – klinického psychologa, psychiatra, psychoterapeuta,
- pracovat s kolektivem třídy,
- na třídní schůzce informovat o postizích a dalších formách ošetření třídy – zvýšený dozor, další práce s třídou – programy PPP, SVP, práce s pravidly třídy, monitoring třídy,
- seznámit s výsledky učitelský sbor, zapojení ostatních učitelů do dalších forem ošetření třídy (zvýšený dohled, monitoring třídy, nadstandartní úkoly, různě vyplněné přestávky,...).

Doporučený postup pro pedagogické pracovníky při podezření na výskyt šikany ze strany žáků na osobu z řad pedagogických pracovníků

1. Oznámit své podezření vedení školy, školnímu metodikovi prevence, výchovnému poradci.
2. Kvalifikovaně odhadnout stadium a formu šikany.
3. Vést rozhovor s obětí, krizová intervence.
4. Nalézt vhodné svědky.
5. Vyslechnout (individuální rozhovor) co nejvíce nezaujatých svědků.
6. Zajištění ochrany oběti.
7. Rozhovor s agresory.
8. Výchovná komise a nastavení výchovných opatření ze strany školy.
9. Následný monitoring třídy, která je s případem spjata.
10. Práce s celou třídou.
11. Možnost dlouhodobější péče pro oběť u školního psychologa.

6 PRIMÁRNÍ PREVENCE V TŘÍDNÍCH HODINÁCH

Na prvním stupni jsou základem primární prevence vyučovací hodiny, zejména prvouka, přírodověda či vlastivěda, kde má třídní učitel prostor k řešení různých záležitostí týkajících se celé třídy a primární prevence.

Na druhém stupni jsou základem primární prevence vyučovací hodiny, zejména výchova ke zdraví či výchova k občanství, kde má třídní učitel prostor k řešení různých záležitostí týkajících se celé třídy a primární prevence. V případě, že předmět vyučuje jiný vyučující, je v úzkém kontaktu s třídním učitelem.

Od školního roku 2016/2017 jsou na 2. stupni zavedeny také třídnické hodiny, které probíhají v intervalu 6x do roka. Třídnické hodiny mají ustálenou strukturu, v jednotlivých třídnických hodinách je dán i prostor pro vyjádření žáků a práci třídního učitele s kolektivem dle jeho představ a potřeb, třídní učitelé zvou do hodin i odborníky, pokud potřebují pracovat se třídou na tématech, která jsou v danou situaci ve třídě nutná a potřebná. Na přípravě cílených programů se velmi často podílí i školní psycholožka, výchovné poradkyně, školní metodik primární prevence a oslovení odborníci.

Žáci nacvičují komunikaci, učí se vyjadřovat své pocity, poznávají sami sebe, rozeznávají životní hodnoty, učí se bránit manipulativnímu vlivu. Toto vše přispívá ke zlepšení

sebepoznání, vztahů mezi žáky a rodiči, k vytvoření dobrého klimatu ve škole a k předcházení rizikovému chování.

Pozornost preventivním tématům věnují všichni učitelé, vychovatelé i asistenti pedagoga. Chování žáků sledujeme, při řešení přestupků dáváme přednost vysvětlování, motivaci apod. Chování žáků a porušování řádu školy řeší převážně třídní učitelé s výchovnou poradkyní, se zástupkyní ředitele, ŠMP a ŠP, v těžším případě s ředitelem školy či s Odborem sociálně právní ochrany dětí. V této cestě chceme pokračovat i v budoucnu.

7 PRIMÁRNÍ PREVENCE VE VÝUCE

Téma prevence šikanování je zpracováno do jednotlivých předmětů. Učitelé se soustředí na rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky, pracují s pravidly třídy a dynamikou třídního kolektivu, spoluvytvářejí bezpečné prostředí školy.

Cíle:

- předcházet šikaně – jejím projevům, stádiím a formám
- předcházet projevům xenofobie, rasismu a antisemitismu
- vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu
- posilovat a rozvíjet zdravé vztahy mezi vrstevníky
- zajistit bezpečnost žáků o přestávkách (dozorem), případně dle možností i skrytých místech školy
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany v souladu s pokyny MŠMT
- šířit pravdivé informace a extremistických organizací, nebezpečných ideologií, sektách a náboženstvích

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nebudou šikana (neobjevují se pokročilá stadia)
- žáci mají zdravé sebevědomí a pozitivní přístup k ostatním
- žáci samostatně myslí, rozhodují se, otevřeně říkají svůj názor, jsou tolerantní
- žáci mají zájem účastnit se společných akcí třídy, výletů, exkurzí, třídnických hodin, mají zájem a potřebu pospolitosti třídy
- na půdě školy panuje důvěrná a bezpečná atmosféra
- žáci jeví zájem o návštěvy odborníků, jsou ochotni řešit své konflikty dohodou, či pod vedením pedagogických pracovníků, případně využívají schránku důvěry

8 PRIMÁRNÍ PREVENCE VE ŠKOLNÍCH I MIMOŠKOLNÍCH PROGRAMECH MIMO VYUČOVÁNÍ

Základní škola provádí prevenci o přestávkách a při všech činnostech organizovaných školou (exkurze, výlety, vycházky, kroužky, školní družina).

Žáci mají možnost využívat schránku důvěry, konzultace výchovných poradkyň a metodiků prevence, školní psycholožky.

9 OCHRANNÝ REŽIM

Interní zdroje

- školní řád,
- účinné dohledy učitelů,
- krizové plány, jak postupovat při podezření nebo při výskytu šikany
- výchovná a kázeňská opatření lze podle závažnosti tohoto porušení žákovi uložit:
 - napomenutí třídního učitele,
 - důtku třídního učitele,
 - důtku ředitele školy,
 - snížení známky z chování.

Výchovná opatření se udělují za:

- nevhodné chování ke spolužákům, zaměstnancům školy a ostatním při akcích školy
- vulgární chování,
- agresivita, násilí,
- šikana včetně kyberšikany,
- xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus,
- nevhodné chování se sexuálním podtextem.

10 SPOLUPRÁCE S RODIČI

Pravidelné informace o prospěchu a chování žáků jsou rodičům podávány na rodičovských schůzkách. Informace ohledně systému vzdělávání, učebních plánů, osnovách, metodách výuky, způsobech hodnocení, pomůckách apod. mohou rodiče přijít diskutovat s našimi pedagogy každé první pondělí v měsíci.

O plánovaných opatřeních jsou rodiče vždy dopředu informováni písemně, popř. telefonicky. Akutní výskyty sociálně patologických jevů řeší škola s rodiči okamžitě, doplňuje je zápisem z jednání a vždy nabídne rodičům vhodné poradenství.

11 ŠKOLNÍ PORADENSKÉ SLUŽBY

Jméno školního metodika prevence pro 1. stupeň	Mgr. Jan Froněk
Telefon	313 105 250
E-mail	fronek@zsvaclavahavla.cz

Jméno školního metodika prevence pro 2. stupeň	Mgr. Andrea Vávrová
Telefon	313 105 275
E-mail	vavrova@zsvaclavahavla.cz

Jméno výchovného poradce	Mgr. Jolana Břízová
Telefon	313 105 223
E-mail	brizova@zsvaclavahavla.cz

Jméno školního psychologa	Mgr. Pavla Kaňkovská
Telefon	313 105 251
E-mail	kankovska@zsvaclavahavla.cz

Jméno speciálního pedagoga a koordinátora inkluze	Mgr. Magdaléna Veverková
Telefon	313 105 233
E-mail	veverkova@zsvaclavahavla.cz

12 SPOLUPRÁCE SE SPECIALIZOVANÝMI ZAŘÍZENÍMI

- Město Poděbrady – zřizovatel
- Pedagogicko-psychologická poradna Nymburk
- Speciálně pedagogické centrum Poděbrady
- OSPOD

- Policie ČR
- Městská policie
- Dům dětí a mládeže
- projekt „Nenech to být“ - internetový systém a mobilní aplikace bojující proti šikaně a vylučování z kolektivu na školách po celé ČR. S podporou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy přinášíme efektivní způsob odhalování těchto problémů ještě v jejich zárodku. To vše za spolupráce s Pedagogicko-psychologickou poradnou Brno a Linkou bezpečí.

13 VZTAHY SE ŠKOLAMI V OKOLÍ

Naše škola spolupracuje se Speciální základní školou v Poděbradech. Žáci 7. ročníku dochází v rámci projektu Setkání do zmíněné školy, kde spolupracují.